

Йордан Йовков

Един срещу трима

Нищо лошо не се случи: трите каруци които бяха носили храна в града, си дойдоха и ето ги, че спряха пред чифлика. Слугите, доволни, че са се върнали, усмихваха се и не бързаха да слязат. Пръв скочи Панко и започна да разпряга. Панко беше нисък, тантурест, бавно пристъпяше, бавно работеше, но решителност и сила имаше в цялата му снага. Като го гледаше, Галунка чувствуваше как се успокоява, как се разсейват всичките и страхове. Може Васил, мъжа и, да го няма, но като е Панко тука, всичко в чифлика ще си бъде наред.

Такъв слуга не бяха имали. Наистина, мълчалив беше и, току-речи, нищо не знаеха за него: отде е, де е бил по-рано, има ли жена, деца. Но беше послушен и работеше добре. Можеше и да дядла, а то е много важно, и кога се счупеше кола или друго, умееше да го поправи. И сам работеше, и можеше да упътва други. Ето защо, макар че чичо Митуш се мръщеше, Панко изпреваряше всички и ставаше пръв между слугите.

Докато Галунка си мислеше тъй и гледаше пристигналите каруци от чердака на господарската къща, при нея дойде сам Панко.

– Е, Панко, додохте ли си? – посрещна го засмяна Галунка. – Нищо не ви се случи, нали? Нали пусто се чува, че обирали по пътищата... Аз какво не съм премислила нощес. Нищо не ви се случи, нали?

С думи Панко не отговори. Но се позасмя, по-подигна рамене, поклати глава. От една немногочиста кърпа той извади голям сноп банкноти и го подаде на Галунка.

– Панко, аз няма да ги броя – каза Галунка. Сякаш уплашена от толкоз много пари, тя дори са изчерви и бързо се огледа наоколо, да не би да я види някой. И наистина, гледаха я двама души. Те бяха двама селяни, които стояха насреща пред саята, на слънце. Дошли бяха тая сутрин и чакаха Панка.

– Ще ги оставя в сандъка тъй, както ми ги даваш – каза Галунка, като скри снопа банкноти зад себе си и се дръпна малко навътре. – Аз не разбирам. Като доде Васил, вижте си сметката.

Панко кимна и се усмихна. Объркана още, Галунка чувствуваше нужда да говори.

– Васил отиде да доведе Василена – заговори бързо тя. – Нали сестра ми Василена е женена тук, в Преселци. Мъжът и се помина и вече шест месеци, как стои при свекъра и свекърва си. Ех, мило им било, не искат да я пуснат. Добре, но може ли все тъй... Като не било късмет... А тя трябва да се прибере. Та отиде Васил да я доведе. Там да бъде, та каквото е нейно, да си го вземе. Че когато се жени Василена, две коля чеиз натоварихме.

Панко пак не каза нищо. Не бързаше и да си ходи.

– Какви са тез хора? – попита ниско Галунка и посочи с глава към двамата селяни. – Питаха за тебе.

– Нашенци са, търсят работа. Ще починат малко и ще си идат. Господарке – каза Панко някак срамежливо и за пръв път, може да се каже, погледна Галунка в очите, – те не са лоши хора, сиромаси са. Ще има ли нещо да ги гостим, че са гладни? Пък и аз съм гладен.

– Има, има – радостно каза Галунка, – ядене има. Иди ти, аз сега ще го донеса. След малко две софри бяха сложени: една пред саята за Панко и за селяните, там, дето бяха си седели, и друга в дама, за слугите. Галунка и се щеше да се отсрами пред гостите зарад Панка, та повече тях приглеждаше. Сипа им повече, даде им и по-голямата част от баницата, която беше разточила. А като видя колко са гладни, даде им и онава, което беше оставила за чича Митуша и за Аго.

Едно я смущаваше: докато шеташе, докато раздигаше софрата, чувствуваше упоритите нечисти погледи на непознатите мъже. Единият, младият, не само я гледаше, но дръзко и многозначително се позасмиваше. Другият поглеждаше навъсен, настръхнал като вълк, беше широкоплещест, приведен, едната му вежда беше разсечена от стара рана.

Тъкмо Галунка разгреби, ето че си дойдоха чичо Митуш и Аго. Мръкваше се, трябваше да се нахранят и те.

– За вас гозба не остана – засмя се Галунка. Виждаше се, че страдаше, защото хубавичкото лице се заливаше от червенина. – Дадох я на гостите. Е, няма нищо... На пък вий да си хапнете малко хляб и сирене. Хлябът е мек...

Тя остави хляба и сиренето на софрата, на която бяха се хранили слугите. Без да каже нещо, чичо Митуш седна и заяде, но Аго, намръщен, остана на мястото си.

– Няма да ям аз – заговори той сърдито. – Какво, ний не работим ли... Да стоим гладни... Все сирене, сирене... Галунка го погледна учудено.

– Другите да ядат милин, а ний... ний не сме хора. Че какво... Не ща... Не ща туй солено сирене...

– Като не шеш, ти знаеш – поразсърди се Галунка и си отиде.

След малко, като дойде да прибира софрата, тя завари Аго на същото място.

– Аго, ти не си ял – каза тя. – Ще ти оставя хляба ей тука. – Тя сложи половиния хляб в тясното прозорче на дама. – Че като огладнееш, да си го изядеш.

– Не ща хляб аз – завика Аго и стана. – Намерете си слуги да ви работят... Гладни да ви работят... Аз си отивам. Аз ще намеря други. Все сирене, сирене... – От яд Аго сякаш не говореше, а ръмжеше. Като размахваше ръце, сърдит, почервенял, той пое направо из полето, без да се знае къде отива. Двамата селяни тъкмо сега си отиваха. Те са поспряха, като се усмихваха на сръдната на Аго.

– Сбогом, Панко, остани си със здраве! – извикаха те.

– Сбогом, много здраве! – също тъй високо им отвърна Панко.

Селяните закрчиха из пътя. Те отиваха в една посока, Аго – към друга.

Галунка въздъхна, като че и олекна. За Аго та не искаше да мисли, радваше се, че си отиват тия непознати хора. Особено тоя, по-старият, с разсечената вежда, какъв страшен! Галунка се върна в къщи и понадигна капака на сандъка, за да види дали е заключен. Откато взеха да продават храна – събраха се много пари и тия пари не и даваха мира. Лошо прави Васил, мислеше си тя, че я оставя сама. Но добре, че Панко е тука.

Смрачи се добре и страхът на Галунка порасна повече. Тя не се стърпя и прибягна до дама да види слугите, без да има работа, без да има какво да им каже. Панко и чичо Митуш най-спокойно и безгрижно си работеха. Галунка се засрами, стана и смешно, че се бои. „Не съм сама тука, толкоз хора има“ – каза си тя, върна се и се прибра в къщи. Но се заключи добре и провери всички врати.

Аго не избяга, както беше се заканил, а отиде направо при воловете в стърнищата, дето бяха ги оставили да пасат. Стана много тъмно и макар че беше късна есен, засвятка се, прогърмя няколко пъти, а след туй заваля тих дъжд. Аго беше гладей, сега взе да се ядосва, че няма ямурлук и ще се измокри. В ума си той все се караше с Панко – нямаше човек на света, когото да мрази повече от Панко. И пред очите му все беше хлябът, който Галуика беше оставила на прозореда.

Аго не можа да се стърпи и тръгна към чифлика. Искаше да си вземе само ямурлука, не искаше да се покори и да иска хляб; като не му дават хляб, ще стой гладен.

Все под дъжда, измокрен, той стигна в чифлика, влезе в дома и с учудване видя, че вътре фенерът гореше. Той си беше там, дето го слагаха – на една дъсчица, забита в стената. Все там, на прозореца, си стоеше хлябът, както Галунка беше го оставила. Аго посегна, грабна го и го захапа. После приседна и зайде на големи зальци.

Той беше уморен и когато в едната му ръка от половината хляб

беше останала само една коричка, отпусна се на коша и захърка с отворени уста. Мина се доста време. Гъските, които бяха в дама, забъбляха, като да си приказват, и дойдоха към Аго. Една погледа, погледа, па дръпна с човката си коричката от ръката на Аго. Другите искаха да я вземат, сбориха се. Една вила, опряна на стената, падна, удари фенеря и го събори.

Аго не се събуди. Фенерът беше се отворил, свещта беше паднала и някое време тъй си горя. Изведнаж се издигна пламъчец – запали се сламата наоколо. Пламъкът лизна заголения крак на Аго и той скоочи. Огледа се, разбра какво става и заскача като луд върху запалената слама.

Аго угаси всичко до последната искра. Искаше да повика чича Митуша, но се остави. Почака, погледа – никъде не светваше. Аго намери ямурлука си и излезе вън. Гъските загракаха – значи, минали се бяха два часа след полунощ. Аго метна ямурлука на рамо и тръгна. Изведнаж пронизителен женски писък се чу. Още един... Още един...

Аго хвърли ямурлука и се спусна към господарската къща. На едно място той се поспря и се наведе; до стената бяха нахвърляни дървета. Аго избра едно, поопита го – беше нова топоришка, яка, неодялана. Аго я стисна здраво и пак затича.

Изкачи се по стълбите, вратата пред него беше отворена и той влезе в хаея. Тъкмо в тая минута вратата на другата стая падна и трима души, които бяха отвън, влязоха по нея вътре, на светлото. Влезе и Аго. Панко и двамата селяни, които през деня бяха в чифлика, с ножове в ръце отиваха към Галунка.

Чу се едно „ъх!“ – тоя звук, който селяните издават, кога секат дърва. Почервенял, побеснял, Аго развъртя топоришката...

На другия ден Васил си дойде и доведе Василена. От Панко и от двамата селяни не беше останало ни следа. Само капките кръв по стълбите и долу по пътя показваха отде бяха избягали. Галунка, още бледна и изплашена, беше се посъзвела.

– Да го имам за верен човек, да го храня, да го туря пред всички, а той да ми направи това – ядосваше се Васил и крачеше из стаята. – Змия съм държал в пазвата си аз, змия!

Аго, на голяма чест сега, също беше тука. Като разбра, че се говори за Панко, той се намръщи и като си спомни вчерашната обида, каза:

– Той да яде милин, а ние да стоим гладни. Все сирене, сирене...

Василена се обърна и погледна Аго с черните си светли очи. След като беше се оженила, след като остана вдовица, тя изглеждаше още похубава, по-снажна и по-стройна. Тя разбра мъката на Аго и се усмихна:

– Гледай си работата, Аго! Ще видиш аз какъв милин ще ти разточа. Ами как можа бре, сам човек, да се разправиш с трима души?

– Как ли? – каза Аго. – Като заигра топоришката, бягат... бягат... Милин ще яде... Да му дам аз нему един милин...

Червеното лице на Аго, смръщено от яд, се разпусна и той се засмя дебело и гърлесто.

КРАЙ

Източник: Словото
Набиране: екип на abc дизайн или Мартин Митов

Публикация

Йордан Йовков, „Събрани съчинения в шест тома“, Том трети; „Български писател“,
С. 1977. Под общата редакцията на Симеон Султанов.

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/7827>]